Trí tuệ Nhân tạo trên Chiến trường: Palantir Hỗ trợ Phòng thủ Ukraine như thế nào và Những Giới hạn là gì

Bởi Frank , 25 Tháng 5 2026

Trí tuệ Nhân tạo trên Chiến trường: Palantir Hỗ trợ Phòng thủ Ukraine như thế nào và Những Giới hạn là gì

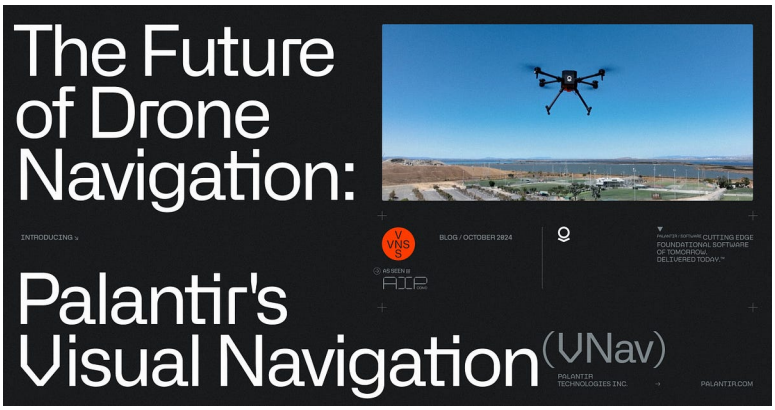

Bởi Frank Dumon

Kiev, tháng 5 năm 2026 – Trong cuộc chiến kéo dài bốn năm chống lại Nga, Ukraine đã trở thành bãi thử nghiệm toàn cầu cho công nghệ quân sự. Một trong những tác nhân có ảnh hưởng nhất, nhưng cũng gây tranh cãi nhất trong lĩnh vực này là công ty công nghệ Mỹ Palantir Technologies. Mặc dù trước đây đã có những cáo buộc không có căn cứ về vai trò của công ty này, các báo cáo thực tế cho thấy Palantir chủ yếu được sử dụng để ra quyết định dựa trên dữ liệu, phòng không và lập kế hoạch các cuộc tấn công sâu vào các mục tiêu quân sự hợp pháp. Tuy nhiên, việc sử dụng AI trong chiến tranh đặt ra những câu hỏi pháp lý cấp bách: ai chịu trách nhiệm khi một thuật toán phạm sai lầm?

'Hệ điều hành cho Chiến tranh'

Kể từ mùa hè năm 2022, Palantir đã cung cấp các nền tảng phần mềm của mình cho Bộ Quốc phòng Ukraine. Những gì bắt đầu với nền tảng 'Gotham' để tích hợp dữ liệu tình báo đã phát triển thành một sự hợp tác sâu rộng. Theo Giám đốc điều hành Alex Karp, lực lượng vũ trang Ukraine, với sự trợ giúp của công nghệ Palantir, đã xây dựng "một trong những hệ thống lập kế hoạch tấn công quan trọng và thích ứng nhất thế giới".

Các hệ thống được triển khai theo ba cách quan trọng:

1. Phân tích Tấn công Trên không: AI giúp xử lý dữ liệu radar để xác định máy bay không người lái và tên lửa của Nga.
2. Phân tích Tình báo: Kết hợp hình ảnh vệ tinh, hình ảnh máy bay không người lái và nguồn tin tình báo con người thành một bức tranh tác chiến thống nhất.
3. Lập kế hoạch Tấn công Sâu (Deep Strike): Lựa chọn và ưu tiên các mục tiêu hậu cần và quân sự sâu sau phòng tuyến đối phương.

Một sự phát triển đặc biệt là hệ thống 'Delta' của Ukraine. Được phát triển cùng với NATO, hệ thống này hiện được các chuyên gia coi là tiên tiến hơn phần mềm Palantir gốc của Mỹ. Trong khi quân đội phương Tây vẫn làm việc với các hệ thống dữ liệu từ Thời kỳ Chiến tranh Lạnh, Ukraine sở hữu một nền tảng thời gian thực, được điều khiển bởi AI, đã được hoàn thiện qua bốn năm chiến tranh khốc liệt.

Tình thế Tiến thoái lưỡng nan Pháp lý của 'Máy bay không người lái Tự động'

Mối quan tâm lớn nhất của các luật sư và tổ chức nhân quyền không quá nhiều về bản thân phần mềm của Palantir, mà là sự trỗi dậy của Hệ thống Vũ khí Tự động Gây chết người (LAWS) hay còn gọi là 'robot sát thủ'. Mặc dù các hệ thống của Palantir hiện chủ yếu cung cấp hỗ trợ ra quyết định, nhưng bước tiến tới vũ khí hoàn toàn tự động là rất nhỏ. Một ví dụ được thảo luận nhiều là chiến dịch 'Mạng nhện' (Spider Web) của Ukraine vào tháng 6 năm 2025. Trong cuộc tấn công vào các căn cứ không

quân Nga này, các máy bay không người lái tầm xa được trang bị AI đã được sử dụng. Ý tưởng là AI sẽ tiếp quản mục tiêu nếu liên lạc vô tuyến bị nhiễu. Tuy nhiên, vì AI không được huấn luyện cho các tình huống có thường dân trên đường băng (như thợ máy hoặc lính cứu hỏa), hệ thống không thể tính đến sự hiện diện 'bất ngờ' này trong các tính toán của mình.

> Ví dụ này minh họa cốt lõi của vấn đề: Luật Nhân đạo Quốc tế, được quy định trong các Công ước Geneva, yêu cầu phải phân biệt giữa thường dân và chiến binh trong một cuộc tấn công, và thiệt hại phụ phải tương xứng. Một AI không thể thực hiện sự cân nhắc này theo cùng một cách như con người.

Ai chịu trách nhiệm cho Thuật toán?

Theo luật pháp quốc tế hiện hành, câu trả lời cho câu hỏi đó rất rõ ràng: con người. "Một hệ thống hoàn toàn tự động là không thể. Điều đó sẽ là bất hợp pháp," các cố vấn pháp lý người Pháp của quân đội tuyên bố trong một phân tích gần đây. Ngay cả khi AI bóp cò, người chỉ huy hoặc nhà lãnh đạo chính trị đã triển khai hệ thống vẫn chịu trách nhiệm cho hậu quả. AI không có tư cách pháp nhân. Một thuật toán không thể bị đưa ra tòa vì tội ác chiến tranh. Chuỗi trách nhiệm phải luôn có thể truy nguyên đến một người ra quyết định là con người. Tuy nhiên, nguyên tắc này đang bị áp lực. Tốc độ của chiến tranh do AI điều khiển có thể dẫn đến 'sự lười biếng về trí tuệ', khi các chỉ huy đơn giản là 'đồng ý' với các danh sách mục tiêu do AI tạo ra mà không kiểm tra tính hợp pháp của chúng.

Lời kêu gọi Quy định

Trong Liên Hợp Quốc, áp lực ngày càng tăng để thiết lập các quy tắc rõ ràng. Tổng thư ký LHQ António Guterres đã kêu gọi một hiệp ước ràng buộc pháp lý về hệ thống vũ khí tự động, lý tưởng nhất là vào năm 2026. Ông tuyên bố rằng việc để máy móc quyết định sự sống và cái chết là "không thể chấp nhận về mặt đạo đức". Các tổ chức phi chính phủ như Human Rights Watch và Stop Killer Robots cảnh báo về 'sự phi nhân tính hóa kỹ thuật số', trong đó các thành kiến thuật toán (ví dụ về màu da hoặc cử động của người khuyết tật) có thể dẫn đến xác định sai và thương vong cho thường dân.

Kết luận

Thực tế là AI hiện đã gắn liền không thể tách rời với chiến trường ở Ukraine. Palantir đóng vai trò như một chất xúc tác mạnh mẽ, chuyển đổi dữ liệu thành hành động và mang lại cho Ukraine một lợi thế công nghệ trong việc bảo vệ chống lại sự xâm lược của Nga. Tuy nhiên, công nghệ hiện tại đang ở trong một vùng xám. Luật pháp đã được chuẩn bị cho vũ khí của thế kỷ 20, nhưng giờ đây phải đối mặt với các thuật toán của thế kỷ 21. Miễn là vẫn còn 'kiểm soát con người đầy đủ', các hệ thống AI có thể được triển khai hợp pháp. Một khi sự kiểm soát đó biến mất và các thuật toán trở nên hoàn toàn tự động, sẽ có nguy cơ vi phạm luật chiến tranh mà quốc tế vẫn chưa có câu trả lời thống nhất.

Thư gửi Cổ đông Palantir – ngày 4 tháng 5 năm 2026

Thông điệp chính: Palantir tuyên bố tăng trưởng tài chính chưa từng có và một vị thế độc tôn, thống trị trong thị trường trí tuệ nhân tạo (AI), đặc biệt là trong lĩnh vực quốc phòng và dịch vụ chính phủ. Bức thư phác họa hình ảnh một công ty đang trong "giai đoạn chuyển đổi" và theo họ, đang bỏ xa các đối thủ cạnh tranh.

Điểm nổi bật Tài chính (quý đầu tiên năm 2026)

- Doanh thu: 1,63 tỷ đô la – tăng 85% so với cùng kỳ năm ngoái.
- Lợi nhuận: 871 triệu đô la – gấp hơn bốn lần so với Q1 2025.
- Hiệu quả: Doanh thu trên mỗi nhân viên tăng lên 1,5 triệu đô la trên cơ sở hàng năm.
    - Lưu ý phản biện: Sự tăng trưởng này đi kèm với việc thu hẹp đội ngũ bán hàng, cho thấy chiến lược hiệu quả hoạt động cao với cái giá phải trả là việc làm trong lĩnh vực đó.

Động cơ tăng trưởng: Hoa Kỳ

- Tổng doanh thu tại Mỹ: 1,3 tỷ đô la – tăng 104%, qua đó thị trường Mỹ chiếm 79% tổng doanh thu.
- Thương mại (Mỹ): 595 triệu đô la (+133%).
- Chính phủ (Mỹ): 687 triệu đô la (+84%), chủ yếu từ các cơ quan quốc phòng và tình báo.
    - Lưu ý phản biện: Sự tăng trưởng mạnh mẽ trong lĩnh vực chính phủ phần lớn là do Lầu Năm Góc áp dụng Hệ thống Thông minh Maven của Palantir. Hệ thống AI để

lựa chọn mục tiêu này hiện đang trở thành một chương trình chính thức của quân đội Mỹ.

Định vị Chiến lược

• Palantir tuyên bố rằng "hầu như tất cả các quy trình công việc AI thực sự tạo ra giá trị – đặc biệt là trên chiến trường – đều được xây dựng trên Palantir".

• Công ty thấy có sự khác biệt quan trọng giữa chính mình (dựa trên "thực tế" và "bản thể luận") và "rác AI" (việc sử dụng AI lãng phí và hời hợt của các đối thủ cạnh tranh). Nền tảng AIP (Nền tảng AI) của Palantir được cho là nền tảng đáng tin cậy duy nhất cho AI trong các môi trường rủi ro cao.

• CEO Alex Karp tuyên bố rằng nếu Mỹ "yêu cầu ai đó đối mặt với nguy hiểm vì đất nước chúng ta, họ xứng đáng có được năng lực AI tốt nhất."

Bối cảnh và Quan điểm Phản biện

1. Căng thẳng Pháp lý và Đạo đức: Sự tăng trưởng của Palantir trùng hợp với một cuộc tranh luận xã hội ngày càng gia tăng về rủi ro của AI trong chiến tranh. Các nhà phê bình cảnh báo rằng các hệ thống AI như Maven có thể tạo ra các mục tiêu với tốc độ (ví dụ: một mục tiêu mỗi 86 giây) khiến việc kiểm tra của con người ("a human in the loop") trở nên bất khả thi và người chỉ huy về cơ bản trở thành một "con dấu cao su của con người".

2. Trách nhiệm: Palantir nhấn mạnh rằng trách nhiệm cuối cùng về việc sử dụng công nghệ của mình thuộc về khách hàng quân sự. Giám đốc điều hành người Anh của Palantir đã tuyên bố trong một cuộc phỏng vấn với BBC rằng "các tổ chức quân sự có quyền quyết định cách sử dụng đầu ra của AI". Điều này bảo vệ Palantir về mặt pháp lý nhưng không giải quyết được vấn đề đạo đức về trách nhiệm đối với các cuộc tấn công sai lầm gây chết người.

3. Thống trị Thị trường và Đạo đức: Sự bùng nổ lợi nhuận của Palantir diễn ra trong giai đoạn một đối thủ cạnh tranh (Anthropic) bị Lầu Năm Góc đưa vào danh sách rủi ro vì áp đặt các hạn chế đạo đức đối với việc sử dụng AI của mình cho vũ khí tự động. Điều này cho thấy có áp lực thị trường mạnh mẽ để cung cấp AI quân sự mà không có các rào cản đạo đức.

Kết luận của bức thư: Palantir đang trong giai đoạn tăng trưởng đặc biệt và củng cố vị thế là cơ sở hạ tầng thiết yếu cho cả chính phủ Mỹ và doanh nghiệp. Sứ mệnh – tăng cường an ninh quốc gia phương Tây, đặc biệt là của Mỹ – vẫn không thay đổi và có lợi nhuận. Văn bản này là bản tóm tắt trực tiếp từ bức thư chính thức của Palantir gửi đến các cổ đông. Trong một bài báo khách quan, thông tin này nên được trình bày như quan điểm của công ty, không phải là sự thật độc lập. Do đó, các ghi chú phản biện và bối cảnh từ các nguồn bên ngoài đã được thêm vào khi thích hợp để tạo ra một bức tranh đầy đủ và cân bằng.

Nguồn:

https://www.palantir.com/

https://en.wikipedia.org/wiki/Alex_Karp

https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Thiel

Alex Karp là thành viên ban chỉ đạo của Hội nghị Bilderberg. Ông cũng tham gia Hội nghị An ninh Munich.

Nghị sĩ châu Âu người Hà Lan Sophie in ’t Veld theo dõi mối quan hệ gần gũi giữa Alex Karp và công ty Palantir của ông với các nhà lãnh đạo EU như Ursula von der Leyen và Margrethe Vestager, lưu ý rằng khi phái đoàn EU đến thăm Washington vào năm 2019, công ty tư nhân duy nhất họ liên hệ là Palantir. Vào tháng 6 năm 2022, ông là CEO đầu tiên của một công ty lớn phương Tây gặp Tổng thống Volodymyr Zelenskyy sau khi Nga xâm lược Ukraine.

https://youtu.be/tZVx3BTkLlI